

Outsourcingens möjligheter

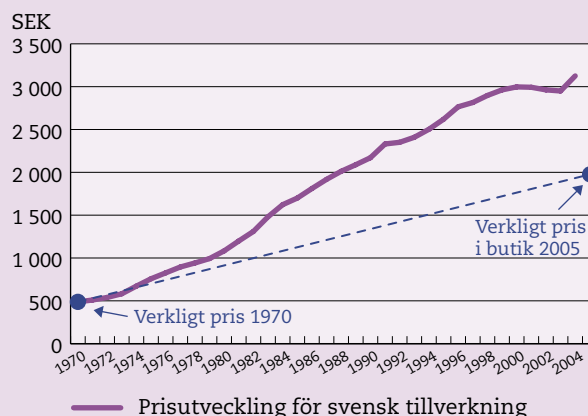
En studie av outsourcingens effekter på konsumentpriserna

Av FREDRIK ERIXON, chefekonom i Timbro, och MÅRTEN LEWANDER, nationalekonom.

I takt med att hotbilden om att Kina – ”världens verkstadsgolv” – tillsammans med de nya EU-länderna i Öst- och Central-europa konkurrerar ut arbetskraften i våra höglöneländer, har outsourcing kommit att betraktas som ett problem för Sverige och andra länder i västvärlden. Produktionsnedläggningar i Bengtsfors, Gislaved, Norrköping, Trollhättan, Västervik och andra orter har fått stå som symbol för en känslokall internationell ekonomi som tar jobb från svenskar. Men detta är en nidbild. Att produktion flyttar utomlands är en naturlig del av ett lands resa mot högre välstånd och ger stora fördelar – särskilt till konsumenterna.

Prisutveckling för dammsugare i Sverige 1970–2005.

Verklig prisutveckling jämfört med utvecklingen av hemmamarknadspriser (HMPI) för hushållsmaskiner och hushållsapparater.

Källa: SCB och egna beräkningar.

Sammanfattning

Utflyttning av produktion till lågkostnadsländer – outsourcing – debatteras allt oftare. I samband med nedläggningar av produktion i Sverige har outsourcing kritiserats hårt och av många ansetts skada svensk ekonomi. Men utflyttning av produktion till länder som kan producera varor och tjänster till lägre priser har varit gynnsam för Sverige – särskilt för svenska konsumenter. Föreliggande rapport studerar outsourcingens långsiktiga konsekvenser på de svenska konsumentpriserna. Genom att jämföra den faktiska prisutvecklingen sedan 1970 på ett antal varor, med den generella prisutvecklingen på svensktillverkade varor under perioden, framkommer att outsourcingen har bidragit till betydande besparingar för de svenska hushållen och därmed ökat välståndet i Sverige.

I maj 2004 meddelade Electrolux att företagets dammsugarfabrik i Västervik med 500 anställda skulle läggas ner. Tillverkningen skulle flyttas till Ungern för att lönenivåerna och produktionskostnaderna var lägre där. Några år tidigare nådde liknande besked uppemot 2 000 Ericssonanställda i Norrköping, där en av de största industrinedläggningarna i modern tid genomfördes under slutet av 1990-talet. Detta fenomen, att flytta produktionsverksamhet utomlands för att minska kostnader, har i den samtida debatten ofta kommit att fångas av begreppet "outsourcing".¹

Den omedelbara konsekvensen av outsourcing är att svenska arbetstillfällen byts mot utländska. I ett senare skede möjliggör detta för företaget att spara pengar och i konkurrenssyfte sänka sina priser, vilket gagnar kunderna. I samband med nedläggningen är givetvis de förra konsekvenserna mer påtagliga och i löpsedlarnas värld kan framtida prissänkningar framstå som ekonomisk-teoretiska hypoteser, långt bortom allmänhetens intresse. Men så är inte fallet.

Svenskar är genom sitt utbredda aktieäggande och pensionssparande i stor utsträckning både anställda i och ägare av de svenska företagen. Samtidigt är vi konsumenter som ökar vårt välstånd genom sänkta konsumentpriser och förbättrade produkter. Därför måste diskussionen om outsourcing grundas på en bred och långsiktig analys där prisutvecklingen för hushållens konsumtion har stor betydelse.

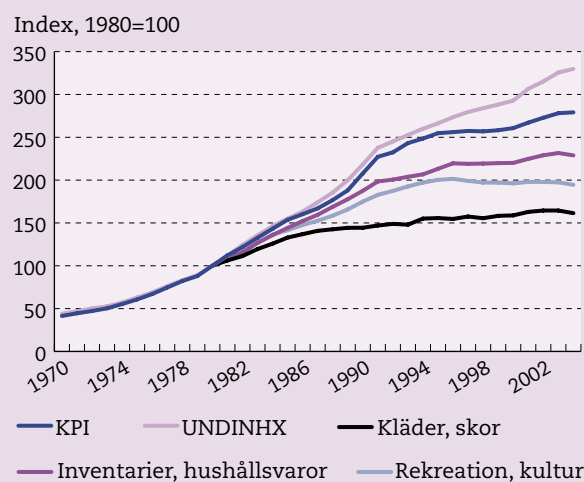
Syftet med den här rapporten är att så konkret och verklighetsbaserat som möjligt undersöka vilken effekt ökad handel och outsourcing har på prisutvecklingen av de varor som svenska hushåll dagligen konsumerar. Och omvänt: hur skulle prisutvecklingen ha varit om Sverige hade bromsat utflyttning av produktion och i stället hävdade en industri- och konsumentpolitik med hemmatillverkning som norm? Med andra ord: med hjälp av kontrafaktisk metod undersöker vi vad svenskar hade fått betala för dammsugare, symaskiner, kalsonger, dricksglas och andra produkter om outsourcing inte genomförts.

PRISSKILLNAD MELLAN IMPORTVAROR OCH HEMMAPRODUKTION

För att få en uppfattning om vilken effekt outsourcing har på de svenska hushållens ekonomi kan man studera de olika mått på konsumentprisutveckling som publice-

ras av Statistiska centralbyrån (SCB). Ett sådant mått är det välbekanta konsumentprisindex (KPI) som mäter utvecklingen på de svenska konsumentpriserna generellt. Ett annat mått som SCB sammanställer åt Sveriges riksbank, bland annat som underlag för Riksbankens beslut om den svenska reporäntan, kallas för UNDINHX² och mäter den s k underliggande inhemska inflationen, d v s prisutvecklingen på varor och tjänster som i huvudsak produceras i Sverige (se faktaruta för närmare presentation av olika index). Om outsourcing bidrar till lägre priser borde alltså UNDINHX, allt annat lika, ha stigit snabbare än KPI eftersom den senare även inkluderar importerade varor.

Prisförändringar 1970–2005.

Källa: SCB.

Trots att fallande svensk konkurrenskraft har ökat priserna på import till Sverige under 1970- och 80-talens inflations- och devalveringscykler, har UNDINHX hållit jämna steg med KPI under dessa decennier (se diagrammet ovan). En devalvering av den svenska kronan innebär ju att vi får betala fler svenska kronor för importerade varor och importpriserna – räknat i svenska kronor – har därför ökat under 1970- och 80-talen. Med hänsyn tagen till den svenska kronans minskade köpkraft borde importpriserna under 1970- och 80-talen ha ökat mer än priserna på hemmaproducerade varor. Men det gjorde de inte – vilket indikerar ett reallprisfall på importerade varor under nämnda decennier.

Efter att den olyckliga svenska penningpolitiken skrotades 1992–93 har den underliggande inflationen,

UNDINHX, stigit snabbare än KPI, även i svenska kronor räknat. En annan effekt som förstärkt fallet i importpriserna efter mitten på 1990-talet är att handelsliberaliseringar och ny teknik vid denna tid öppnade större möjligheter för företagen att sänka sina kostnader genom outsourcing. Under 1990-talet fullbordades EU:s inre marknad. Sverige blev medlem i EU och dåvarande GATT:s Uruguayrunda (nu heter organisationen WTO) nådde ett slut som i vissa stycken kom att leda till omedelbara öppningar till ökad handel. Allt detta förstärkte den internationella ekonomiska integrationen.

Ytterligare skäl talar för att jämförelsen mellan KPI och UNDINHX i diagrammet ovan inte gör importpriserna riktig rättvisa. Eftersom de svensktillverkade varor och tjänster som ingår i UNDINHX också finns med i KPI tenderar de båda indexen att följa varandra. En direkt jämförelse mellan underliggande svensk inflation och total inflation kommer därför att kraftigt underskatta den långsammare prisutvecklingen på importrelaterade varor.

HMPI, KPI och UNDINHX – en förklaring

Hemmamarknadsprisindex (HMPI)

Visar prisutvecklingen för svensktillverkade varor i Sverige. Indexet beskriver vad svenska producenter får betalt när deras varor säljs på den svenska marknaden.

Konsumentprisindex (KPI)

Visar prisutvecklingen på svenska konsumentpriser generellt (för privat konsumtion). KPI används ofta som ett mått på total inflation. I detta mått ingår också importerade varor. Det tas fram av SCB för varje månad och bygger på en representativ varukorg.

Underliggande inflation (UNDINHX)

Visar prisutvecklingen på varor och tjänster som huvudsakligen tillverkats i Sverige. Tillgodoser Sveriges riksbanks behov av mått som direkt påverkas av dess räntepolitik. UNDINHX beräknas genom att rensa KPI från importerade varor och räntekostnader för egna hem.

Detta blir tydligt när man skärskådar de produktgrupper i KPI som vi i högre grad kommit att importera, som kläder och skor, inventarier och hushållsvaror, rekreation och kultur.³ Som diagrammet visar förstärks då intrycket markant att importerade varor har en mer återhållsam prisutveckling än andra produktgrupper. Denna särredovisning finns tillgänglig på SCB:s hemsida från 1980 och

framåt, och det är dessa siffror som ligger till grund för vad som redovisas i diagrammet.

SVENSKA HUSHÅLL HANDLAR BILLIGARE ...

En invändning mot det här sättet att räkna är att man i viss mån jämför äpplen och päron, att det inte är samma produkter och tjänster som ingår i de olika indexen. Till exempel är det sannolikt att UNDINHX innehåller en större andel tjänster än KPI, eftersom tjänster ofta produceras mer eller mindre lokalt i Sverige.

För att få en mer detaljerad bild kan man undersöka prisutvecklingen på ett urval varor vilkas produktion under en period i någon utsträckning har förknippats med internationalisering och outsourcing – d v s att produktion har flyttat och att vi i stället har importerat dessa varor. Denna utveckling kan sedan jämföras med utvecklingen av UNDINHX, d v s prisutvecklingen på de varor och tjänster som fortsatt att produceras i Sverige. När vi med hjälp av UNDINHX räknar fram ett hypotetiskt pris antar vi att priset för den varan skulle ha följt en generellt svensk prisutveckling om inga förändringar i produktionsmönstret hade skett.

SCB har redovisat årsmedelpriser för en rad produkter och tjänster sedan 1970.⁴ Av dessa produkter och tjänster är en betydande del mat och andra jordbruksprodukter som frukt, bär och alkoholhaltiga drycker. Då dessa produkter fortfarande i hög grad produceras i Sverige och är omgärdade av betydande handelsregleringar och föränderlig beskattning, ger konsumentpriserna på dessa produkter mycket knapp och skev information om effekterna av outsourcing. Detsamma gäller varor och tjänster som el, oljeprodukter, post- och teletjänster etc, varför sådana varor och tjänster inte ingår i det urval av årsmedelpriser från 1970 som visas i tabell 1 på nästa sida.

I tabell 1 visas även vad produkterna kostade i handeln i juli 2005 (under rubriken "Pris 2005"). Dessutom redovisas vad produkterna skulle ha kostat om de följt prisutvecklingen av svensktillverkade varor och tjänster, d v s priserna 1970 framräknade med UNDINHX.

En faktor som är viktig att ha i åtanke när man gör prisjämförelser över tid är att kvaliteten på varorna förändras. Ett generellt drag är att en produkt i dag håller högre kvalitet och standard än den gjorde för

Tabell 1: Konsumentpriser med och utan outsourcing (UNDINHX).

Produkt	Medelpris 1970	Verkligt pris 2005	Hypotetiskt pris 2005 UNDINHX	Prisskillnad UNDINHX	Rabatt(-)/påslag på hypotetiskt pris
Herrkostym	361,20	2 495,00	2 705,39	-210,39	-7,78 %
Bysthållare	21,70	169,00	162,53	6,47	3,98 %
Herrkalsonger	7,49	69,00	56,10	12,90	22,99 %
Diskmedel	3,31	24,90	24,79	0,11	0,44 %
Tvättmedel	3,60	40,50	26,96	13,54	50,20 %
Hårspray	7,38	32,50	55,28	-22,78	-41,20 %
Dricksglas	15,48	78,00	115,95	-37,95	-32,73 %
Lackfärg	6,14	91,00	45,99	45,01	0,98 %
Bordsknivar	65,95	164,50	493,97	-329,47	-66,70 %
Kökskniv	9,72	69,00	72,80	-3,80	-5,22 %
Hammare	8,98	95,00	67,26	27,74	41,24 %
Strykjärn	53,49	377,00	400,64	-23,64	-5,90 %
Dammsugare	488,00	1 980,00	3 655,12	-1 675,12	-45,83 %
Kylskåp	524,10	2 425,00	3 925,51	-1 500,51	-38,22 %
Tvättmaskin	1 518,00	3 775,00	11 369,82	-7 594,82	-66,80 %
Symaskin	1 701,00	3 500,00	12 740,49	-9 240,49	-72,53 %
Glödlampa	1,12	4,50	8,39	-3,89	-46,36 %
Pinnstol	36,34	285,00	272,19	12,81	4,71 %

Källa: SCB och egna beräkningar.

30 år sedan. Förbrukningstiden är generellt längre och en lägre andel av inkomst eller egen tid behöver läggas på underhåll och reparation. Driftskostnaden för t ex vit-varor har också minskat i takt med lägre energibehov, och miljöslitaget är i dag generellt lägre för ett kylskåp eller en tvättmaskin. Allt detta påverkar naturligtvis priset och gör att en prisjämförelse mellan en vara 1970 och samma vara 2005 inte tar med kvalitetsaspekterna.

För jämförelserna i tabellen har dagens konsumentpriser samlats in i butiker i Stockholm under juli 2005. Trots försöket att samla in priser på ungefär samma sätt som SCB talar flera faktorer för att den metod som används här är försiktig i den meningen att 2005 års priser är högre än de borde vara. Till exempel har "billighetsprodukter" och realisationsvaror undvikits i urvalet av 2005 års priser.⁵

Ändå framträder, precis som tidigare, ett tydligt mönster av att dagens faktiska konsumentpriser är lägre än de skulle ha varit om de följt den underliggande inflationen – d v s om produktionen fortfarande hade skett i Sverige och generellt följt den inhemska kostnadsutvecklingen.

Noterbart är att främst de industriprodukter som dragit stor fördel av tillverkning och utveckling i Asien i dag, har betydligt lägre pris än man kunnat vänta sig om all tillverkning funnits kvar i Sverige och priserna då följt utvecklingen för UNDINHX. När ett svenskt hushåll investerar i nya hushållsapparater betalar det i dag endast 3 775 kronor för en tvättmaskin och 1 980 kronor för en dammsugare i stället för de 11 370 respektive 3 655 kronor, som priset hade varit enligt UNDINHX. Med andra ord har svenska hushåll – enligt denna beräkning – gjort en besparing på 67 respektive 45 procent. Det är inte småpengar. Genomsnittssvensken köper hemutrustning (vitvaror, elektronik m m) för ungefär 5 000 kronor per år och det konsumtionsutrymmet skulle begränsas om det enbart fanns varor producerade i Sverige att välja mellan.

Ett problem med att jämföra med UNDINHX är, som nämntes tidigare, att indexet beskriver prisutvecklingen på både varor och tjänster (prisutvecklingen på tjänster är normalt sett snabbare än prisutvecklingen på varor) medan tabellen ovan inkluderar enbart varor. Bäst vore att räkna fram varje pris från 1970 med ett index som

Tabell 2: Konsumentpriser med och utan outsourcing (HMPI).

Produkt	Medelpris 1970	Verkligt pris 2005	Hypotetiskt pris 2005 HMPI	Prisskillnad HMPI	Rabatt(-)/påslag på hypotetiskt pris
Herrkostym	361,20	2 495,00	2 653,76	-158,76	-5,98 %
Bysthållare	21,70	169,00	159,43	9,57	6,00 %
Herrkalsonger	7,49	69,00	55,03	13,97	25,39 %
Diskmedel	3,31	24,90	28,76	-3,86	-13,41 %
Tvättmedel	3,60	40,50	31,27	9,23	29,50 %
Hårspray	7,38	32,50	80,70	-48,20	-59,73 %
Dricksglas	15,48	78,00	137,01	-59,01	-43,07 %
Lackfärg	6,14	91,00	63,26	27,74	43,85 %
Bordsknivar	65,95	164,50	502,76	-338,26	-67,28 %
Kökskniv	9,72	69,00	74,10	-5,10	-6,88 %
Hammare	8,98	95,00	62,40	32,60	52,25 %
Strykjärn	53,49	377,00	400,64	-23,64	-5,90 %
Dammsugare	488,00	1 980,00	3 125,25	-1 145,25	-36,65 %
Kylskåp	524,10	2 425,00	3 356,45	-931,45	-27,75 %
Tvättmaskin	1 518,00	3 775,00	9 721,59	-5 946,59	-61,17 %
Symaskin	1 701,00	3 500,00	10 000,90	-6 500,90	-65,00 %
Glödlampa	1,12	4,50	N/A	N/A	N/A
Pinnstol	36,34	285,00	287,02	-2,02	-0,71 %

Källa: SCB och egna beräkningar.

beskriver konsumentprisutvecklingen på likvärdiga varor som tillverkats i Sverige under denna period. Sådana index är svåra att få tag på, men om man tänker sig att konsumentpriset på en vara på längre sikt har ungefär samma utveckling som produktionskostnaden för varan, vilket är ett realistiskt antagande, kan man som approximation använda index över produktionskostnader i stället.

... NÄR PRODUKTIONSKOSTNADERNA SJUNKER

Hemmamarknadsprisindex (HMPI) är ett producent-index som beskriver vad svenska producenter får betalt när de säljer sina varor i Sverige. HMPI finns tillgängligt från SCB uppdelat på olika produktgrupper från 1970 och framåt. Genom att räkna upp varje pris med HMPI för varans produktkategori undviker man således att räkna med prisutvecklingen för tjänster och andra sorters varor. Tabell 2 ovan visar återigen varje produkts medelpriser från 1970 och priserna i butik från juli 2005. Jämförelsepriset visar den här gången vad produkten i dag skulle ha kostat om priset följt de svenska produktionskostnaderna för en sådan produkt (enligt HMPI).

På samma sätt som tidigare är det tydliga mönstret att dagens faktiska priser är lägre än de skulle ha varit om produktionen skett i Sverige. När svenskar i dag köper tolv nya dricksglas till köket är priset endast 78 kronor i stället för de 137 kronor som man kan förvänta sig att glasen skulle ha kostat med helsvensk produktion. Det är en besparing på hela 43 procent. När vi köper ett kylskåp till ordinarie pris för 2 425 kronor har vi i verkligheten fått en rabatt på 931,45 kronor, dvs nästan 30 procent.

En närmare studie av de två tabellerna visar att det finns en del avvikelser från det generella mönstret med lägre faktiska priser i dag. Produkter som tvättmedel, diskmedel och lackfärg har haft en prisutveckling som varit snabbare eller i paritet med beräkningarna utifrån de två olika indexen. Detta kan givetvis ha många olika förklaringar, men här är det intressant att observera att de utvalda jämförelseprodukterna från 2005 varken tillverkas i Sverige eller i lågkostnadsländer, utan i Danmark, Tyskland och Holland. Produktionen sker med andra ord i länder med ett kostnadsläge som liknar, eller till och med är högre än, Sveriges och det ger som väntat inte de för-

Paret som flyttar ihop

Ett par som flyttar ihop behöver ofta köpa en del möbler, husgeråd och annat. Vad skulle de ha behövt betala för varorna om produktion inte hade flyttat ut? Till det nya hemmet behöver de dammsugare, tvättmaskin, TV, säng, fåtölj, köksbord, bestick, tallrikar och dricksglas. I augusti 2005 kunde de köpa dessa produkter för **12 762 kronor**. Om produktionen av dessa varor hade stannat i Sverige (och prisutvecklingen följt hemmaprisindex) hade paret fått betala **25 305 kronor**. Outsourcing har med andra ord **sparat paret 12 543 kronor**.

Barnfamiljens julklappar

En barnfamilj har stora utgifter inför jul. Julklappar och vinterkläder till barnen behöver köpas. Hur mycket har familjen tjänat på outsourcing? Till jul köper de vinteroverall, vinterskor, handskar, skridskor, CD-skiva, monopolspel, biobiljett och en prenumeration på Kalle Anka. Detta kostar dem nu **1 867 kronor**. Om produktionen av dessa varor hade stannat i Sverige (och prisutvecklingen följt hemmaprisindex) hade familjen fått betala **2 445 kronor** för samma varor. Outsourcing har gjort denna varukorg **24 procent billigare**.

delar med lägre priser för de svenska hushållen som outsourcing har när produktionen flyttar till låglöneländer.

Något mer förbryllande är att underkläder som kal-songer och behå är dyrare än förväntat enligt indexberäkningarna. Till detta finns två troliga förklaringar: för det första är det sannolikt att delar av denna produktion redan vid 1970-talets början hade flyttat från Sverige under TEKO-krisen, vars början brukar dateras till 1960-talet. Det andra skälet är att även vardagsunderkläder i dag i större utsträckning än tidigare är omsorgsfullt formgivna och modekänsliga, något som givetvis påverkar prisnivån uppåt. I större utsträckning än tidigare är konsumenter i dag beredda att betala för något mer än bara det tyg och den produktions- och marknadsorganisation som behövs för att tillverka ett plagg.

Sammanfattningsvis visar dessa siffror tydligt att outsourcing är till gagn för de svenska konsumenterna. Lägre kostnader för företagen leder efterhand till lägre konsumentpriser och mer pengar kvar i plånboken för de svenska hushållen.

OUTSOURCING ÖKAR VÄLSTÅNDET

De svenska hushållen har sedan 1970-talet (trots svag real ekonomisk tillväxt) upplevt en stor välståndsökning och har i dag exempelvis mobiltelefoner, datorer, bättre bilar, samt fler och bättre kläder i garderoben. Detta är långt ifrån enbart en konsekvens av högre produktivitet i de gamla svenska verksamheterna, utan i minst lika stor utsträckning ett resultat av att lägre priser tillåter oss att lägga pengar på nya produkter och tjänster. Även med samma löneinkomst som tidigare har en svensk familj

i dag råd med både datorer och mobiltelefoner tack vare de lägre priserna på till exempel tvättmaskiner och kläder som vi sett exempel på. Fallande priser är med andra ord minst lika viktigt för levnadsstandarden som löneökningar.

Utan en kontinuerlig utveckling av handeln, och omstrukturering av den svenska ekonomin genom outsourcing hade denna välståndsökning inte varit möjlig. Den tidigare nämnda nedgången i svensk konkurrenskraft under 1970- och 80-talen brukar normalt förklaras med just *bristen* på den förnyelse och omstrukturering av svenskt näringsliv som outsourcing är en del av. Med detta i åtanke framstår ståndpunkten att outsourcing generellt har negativ påverkan på den svenska samhälls-ekonomin som, milt uttryckt, okunnig. Med politik kan utflyttning motas, och företagsledningarna kan undvika att flytta produktion från ett land till ett annat. Men bara på kort sikt. Dessa strategier fungerar inte i längden. Om en företagsledning inte anpassar sina produktionskostnader efter marknaden kommer företaget inte att överleva. Politiker kan försöka bromsa en sådan utveckling. Men det leder inte till att jobben behålls.

Just prissänkningars betydelse för välståndsökningen är ofta förbisedda i diskussioner om hur välståndet ska ökas. Med rätta nagelfars hur den samlade produktionsvolymen – BNP – kan ökas, men samma fokus borde också finnas på hur marknader kan fås att fungera bättre i syfte att förbättra hushållens konsumtionsförmåga.

Forskning tyder också på att prissänkningar stått för en betydande del av den välståndsutveckling vi erfarit de senaste 30 åren. I en intressant studie av Catherine L

Mann uppskattas att outsourcingen och globaliseringen av den amerikanska IT-sektorn mellan 1995 och 2002 har sänkt priserna på hårdvaruprodukter med mellan 10 och 30 procent i USA.⁶ Detta har i sin tur frigjort resurser för investeringar som lågt räknat har ökat BNP-tillväxten med 0,3 procent om året, vilket motsvarar inte mindre än 230 miljarder dollar i ökad BNP under perioden. Motsvarande beräkningar har inte gjorts för den svenska marknaden, men givetvis har vi även i Sverige haft förmånen att ta del av en sådan process, något som kanske framförallt Ericssons nedläggning i Norrköping är ett bevis på.

När företag flyttar produktion innebär det ofta en krävande omställning för den personal som friställs. I orter som varit beroende av en bransch eller ett företag blir effekten av en utflyttning kännbar: arbetstillfällena för ortens befolkning försvinner, liksom skatteunderlag för kommunen. Dessa problem ska inte negligeras. Mycket talar dock för att de kortsiktiga problemen med outsourcing för anställda och kommuner är snabbt övergående, och på längre sikt är förändringarna både nödvändiga och önskvärda även ur dessa gruppers perspektiv.

Umeåsociologen Rune Åberg har i en undersökning visat hur mindre kvalificerade och lågavlönade jobb kontinuerligt ersätts av mer kvalificerade och högavlönade nya jobb i Sverige från slutet av 1970-talet fram till i dag.⁷ Studien bekräftar ett mönster som sedan länge varit tydligt – i en marknadsekonomi finns vad Joseph Schumpeter kallade för en "kreativ förstörelse". Produktion och arbetstillfällena försvinner till förmån för annan mer konkurrenskraftig produktion och för andra arbetstillfällena. Det är också i denna process som en högre värdeförädling skapas och möjligheterna till högre löner utkristalliserar.

Inte heller för orter behöver företagsutflyttningar vara ett långsiktigt problem. I Norrköping, till exempel, är arbetslösheten i dag lägre än före Ericssonfabrikens nedläggning och i stället sätter innovativ utbildning och handel alltmer sin prägel på staden. I detta avseende är alltså fallet Norrköping bara ett exempel på en generell utveckling i Sverige där industrijobb ersätts av andra mer kunskapsintensiva och produktiva arbetstillfällena. På Irland har industrisysselsättningen minskat med 10 procent sedan år 2000, men den totala sysselsättningen har ökat med 10 procent. För varje industrijobb som försvann tillkom två nya.

Sammanfattningsvis kan man alltså säga att den förändring av svenskt näringsliv som ökad handel, globalisering och outsourcing ger upphov till får två huvudsakliga effekter. Produktiviteten i svensk ekonomi ökar, men i minst lika hög utsträckning bidrar lägre priser till att vi får större utbyte av vår produktion i termer av de varor och tjänster som vi genom utrikeshandeln byter till oss.

NOTER

1. Outsourcing betyder ursprungligen att ett företag väljer att köpa en insatsvara eller tjänst från en extern leverantör i stället för att sköta produktionen inom företaget. Biltillverkare, till exempel, har ofta "outsourcat" produktionen av däck till de bilar man tillverkar. Därmed inte sagt att produktionen av däck sker på annan ort. Ett annat begrepp, "offshoring", används ibland för att beskriva en flytt av produktion till ett annat land, men dessa begrepp har i den offentliga debatten ofta kommit att användas synonymt varför det mer bekanta begreppet outsourcing används här.
2. Detta mått finns tillgängligt från SCB för åren 1970 och framåt.
3. Inventarier och hushållsvaror innefattar möbler, hushållstextilier, husgeråd och hushållsutrustning. Rekreations- och kulturvaror består bland annat av audiovisuell och fotografisk utrustning, datorutrustning och paketresor.
4. Se SCB:s publikationsserie *Konsumentpriser och indexberäkningar*.
5. En herrkostym från Hennes & Mauritz för 1 500 kronor eller det billigaste tvättmedlet från Lidl hade ytterligare förstärkt intrycket av att svenska konsumenter handlar billigare i dag än i början på 1970-talet. Man kan inte utesluta att den typen av produkter fanns med i SCB:s snittprisberäkningar från 1970 eftersom SCB:s urval av varor är baserat på produkter som säljs mycket i butikerna. Det bör också nämnas att indexberäkningarna är gjorda med snittindex från 2004. Eftersom priserna sedan dess har gått upp någon procent ytterligare är alltså beräkningen i underkant. Noterbart är också att SCB:s medelpriser är insamlade under hela året varför även realisationspriser normalt får ett visst genomslag på snittpriserna för ett år, vilket inte är fallet för de ordinarie priser som samlats in under juli 2005. Det samlade urvalet av produkter visas i tabellen på sidan 8.
6. Mann, Catherine, L., 2003, *Globalization of IT Services and White Collar Jobs. The Next Wave of Productivity Growth*, International Economics Policy Brief # PB03-11. Tillgänglig on-line: <<http://www.iie.com/publications/pb/pb03-11.pdf>>.
7. Åberg, Rune, 2004, "Vilka jobb har skapats på den svenska arbetsmarknaden de senaste decennierna?" i *Ekonomisk debatt* 7.

Produkt- typ	SCB:s beskrivning av 1970 års produkter	Produkter 2005
Herr- kostym	Kavaj och byxor av ull. Högst 55 % syntetfiber.	Mellanpris för kostym, Brothers.
Byst- hållare	Syntetfiber. Kort modell med axelband, utan fyllning.	"Lindex", Lindex.
Herrkal- songer	100 % bomull. Interlock eller finribb, utan ben.	"Long John", Gross- handlarn.
Disk- medel	Flytande. Syntetiskt, fly- tande. Plastflaska 5 dl.	"Yes", 5 dl flytande. Konsum.
Tvätt- medel	För vit, kulört och fintvätt. Syntetiskt 20 dl	"Änglamark", miljöan- passad flytande kulör- tvätt 1 l. Konsum.
Hårspray	250 g	"Hairspray COOP", 30 cl. Konsum.
Dricks- glas	Maskinblåsta ca 10 cm. Rymd 20–25 cl. Dussin.	6 för 39 kr "Svalka". 20 cl, IKEA.
Lackfärg	Emaljfärg. Syntetisk, 1/3 liter.	"Flügger Alflex 40", 38 cl. Flügger Färg.
Bords- knivar	Helt av rostfritt stål. Dussin.	"Segill" (bestickset). IKEA.

Kökskniv	Vågtandat blad, ca 20 cm långt. Rostfritt stål, trä- eller plasthandtag.	"IKEA 365+", IKEA.
Ham- mare	För hushållsbruk. Huvud av härdat stål, längd ca 25 cm.	"ETC", John Wall.
Strykjärn	Termostat, förnicklat, 600 + 100 watt.	Siemens TB11306. Pricerunner.
Damm- sugare	Slangdammsugare, släd- modell, 450–550 watt, med standardutrustning.	"Volta U4542". Pricerunner.
Kylskåp	Rymd 140–170 l, fristå- ende, processordrivet.	"Whirlpool ARC0060", Pricerunner.
Tvätt- maskin	Helautomatisk cylinder- maskin. Kapacitet 3–4 kg.	"Whirlpool AWM5130 White". Pricerunner.
Sy- maskin	Elektrisk, bordsmodell, friarm.	"Janome Sewis 521". Stockholms Sycenter.
Glöd- lampa	40 watt. Normallampa.	2 för 9 kr. IKEA.
Pinnstol	Björk, behandlad med lack, med sits av massiv björk eller teakfaner.	"Olle", IKEA.

TIMBRO BRIEFING PAPERS

TIMBRO är ett idéinstitut som verkar för fri företagsamhet, framtidstro och en liberal samhällsordning. Timbro är en del av Stiftelsen Fritt Näringsliv. Verksamheten grundades 1978. Varje år publicerar Timbro böcker och rapporter samt erbjuder en omfattande seminarieverksamhet.

TIMBRO BRIEFING PAPERS ger information i aktuella frågor. Syftet är att tillföra fakta och analys till samhällsdebatten. De utkommer åtta till tio gånger per år. På www.timbro.se/tbp finns samtliga nummer.

ANSVARIG UTGIVARE:
Johnny Munkhammar

ISSN:
1652-9952

TRYCK:
Botkyrka Offset AB, Norsborg